

Slovenska univerza
za tretje življenjsko obdobje
e-novice

Univerza za tretje življenjsko obdobje **36** let

Vir: *Piero Zagami in Michela Nicchiotti*

»Učiti se in zaslužiti v ekonomiji dolgoživosti.« Svetovni posvet na zaslonih ZOOM 7. april 2020

130 zagovornikov starejših z vseh celin je bilo na zaslonu programa Zoom na svetovnem posvetu *Lifelong Learning and Earning* (slov. *Učiti se in zaslužiti v ekonomiji dolgoživosti*). V imenu SUTŽO se ga je udeležila *prof. dr. Ana Krajnc*. »Ekonomija dolgoživosti mora starejšim ponuditi, kar želijo, a treba bo razmisliti o starejših potrošnikih in trgu dolgoživosti, ki ga ne razumemo dobro,« je bilo poudarjeno. Bolj kot se pričakovana življenjska doba daljša, bolj narašča skupina starejših porabnikov, delavcev in inovatorjev. Delovne skupine so razmišljale o ekonomiki dolgoživosti in vseživljenjskem izobraževanju. Kaj potrebujemo? Raznolikost, drugačnost in s tem konkurenčnost, ki jo morajo spodbujati vsi in starejši sami. Boriti se je treba proti starizmom, premestiti poudarek s krhkega zdravja starejših na njihovo proizvodnost. Vse politike naj bodo vseživljenjske! Dialog generacij naj poteka povsod: na delovnem mestu, v krajevni skupnosti itd. Bistven je dostop starejših do izobraževanja. Podjetništvo starejših spodbuja inovativnost in proizvodnost, ki je plod medsebojne povezanosti različnih akterjev. »Študenti v poznejših letih naj bodo deležni štipendij za študij,« so zaključili. Države naj bi usmerjale starejše, da se vpišejo v izobraževalne programe, ki ustrezajo potrebam starejših in družbe. (Vir: Ana Krajnc)

Iz predavalnic na splet ali Grk Zorba virtualno

16. marca 2020 se je ustavilo življenje. Ulice so opustele, tišina se je vrnila v mestna jedra. Izobraževanje pa se je za nekatere preselilo na splet. Dotlej smo bili prepričani, da je študentom SUTŽO enako pomembno pridobivanje znanja in srečevanja v živo. Mislili smo, da si okrnjenega izobraževanja po spletu pač ne bodo želeli. Sprva je bilo precej težav, močnih čustev, negotovosti, razdraženosti. Zdaj, po mesecu in pol, ZOOM ali Whatsapp ali Skype for business, Powerpoint, YouTube, skupinske spletne strani niso več tako trd oreh. Žejni smo stikov, želimo pripadati tako študenti kot mentorji. Informacijsko komunikacijska tehnologija je sicer slab nadomestek za žive stike, pa vendar! V družbi, ki postaja vse bolj virtualna, prihaja do virtualizacije v številnih kontekstih in še toliko bolj v kontekstu ostajanja doma, pandemije, izoliranosti, fizične razdalje. Nedavno so nas kolegi iz Nikozije po spletu učili, kako visoko postaviti ramena, odročiti, če želimo zaplesati po vzoru Grka Zorbe. Zdaj znamo. V času pandemije smo zbrali spoznanja o resnični vrednosti, pa tudi nevrednosti virtualnega izobraževanja. Nekatere izobraževalne teme so bolj pisane na kožo virtualizaciji, nekatere prav malo, smo ugotovili. Proti pričakovanjem je morda računalniško izobraževanje najbolj odvisno od fizične bližine med mentorjem in študenti. Boljše poznavanje informacijske tehnologije pa odpira poti za novo generacijo virtualnih procesov učenja.

Foto: D. F.

Umrli so trije, (a ne skrbite), vsi so stari

April 2020

Nad tovrstnim poročanjem so bili v Veliki Britaniji zgroženi! Četudi je res, da je med umrlimi zaradi virusa tistih pod 60 let 20 %, tistih nad 60 let pa 80 %, četudi je starejši organizem resnično manj odporen, četudi ... Pa so ti argumenti dovolj za infantilizacijo starejših odraslih, za nezaupanje do samostojnosti starejših? Je njih res treba obravnavati drugače kot vse druge? Ali vlade to počnejo zaradi njih/nas ali zaradi sebe in svojih generacij? Od kdaj dejstvo, da je nekdo upokojen, da ima verjetno 65 let in več, sploh kaj pove o starejšem človeku? Zakaj moramo tisti, ki smo stari, a zaposleni, na vhodu v trgovino dokazovati svoj zaposlitveni status? Zakaj na Cipru starejši sploh niso smeli zapuščati doma, zakaj so morali stari Beograjčani v trgovino od četrte do sedme ure zjutraj? Z blagoslovom vlade in dopuščanjem starejših samih se otroci paternalistično postavijo pred starše: »Glej, da ne boš šla ven. S prijateljicami se boš dobila kasneje. Razumeš?«

Zaradi neukega, neprevidnega in ponižujočega javnega komuniciranja - ni prvič, spomnite se izjave visokega urednika, da starejši nimajo kaj čakati, saj čakajo Matildo! - so starejši občasno deležni zmerjanja, da se zaradi njih zaustavlja gospodarstvo, celo, da se je zaradi njih razširil virus (iskanje izvirnega greha, glej prispevek o Borisu Cyrulniku spodaj). *Zdravstvena kriza je hkrati tudi moralna kriza, kajti kolektivno smo se odločili, da bomo pozabili na stare*, pravi sociolog Serge Guérin, izvedenec za medgeneracijskost. Nedavno je ustanovil obsežno posvetovalno skupino izvedencev, nekdanjih ministrov, županov, predsednikov združenj vseh vrst, upokojenih strokovnjakov, ki bo preučila stanje starejših v državi, izvedla obsežno posvetovanje, pripravila poročilo in ponudila vladi rešitve za *Francijo, uspešno deželo vseh starosti*. Ob Covidu-19 se je namreč grobo pokazala rahlost zdravstveno-socialnega sistema pomoči starejšim. Pokazal se je prezir do poklicev tistih, ki negujejo starejše, tiste najbolj rahle in odvisne. Pokazala se je (znova) nepripravljenost slišati starejše in jih zadržati v družbi proizvajalcev. Razprava o tem, da bodo starejši, zgolj glede na starost, morali ostati zaprti v svoja bivališča dlje kot vsi drugi, tudi po 11. maju, je izbila sodu dno. Razprava je bila velik udarec, ne le za starejše!

Odnos do starejših velja spreminjati, kar Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje počne že 36 let. Kako? Z uveljavljanjem izobraževanja, kulture, umetnosti na način, ki je dober tudi za druge rodove, ki se k starejšim obrača kot k proizvajalcem, inovatorjem, razsvetljenim porabnikom. Starejše izobražuje za vrsto novih socialnih vlog, za osebno rast, drugo poklicno pot, za kritično distanco, oblikovanje poglobljenih mnenj itd. Odpira vprašanja, ki tlijo v ozadju, tista o odnosu med generacijami.

Tudi v času Covida-19 snujemo evropske in druge projekte. Nove teme?

Ljubljana, januar-april 2020

Tri mesece smo posvetili razvoju 11-ih tem, ki bodo morda postale predmet izobraževanja izobraževalcev starejših odraslih ter neposredno ali posredno starejših samih. Kot je že v navadi, se bodo tako razvili novi izobraževalni programi, novi modeli. Ni nam bilo lahko, kajti ko družbo obvladuje eno samo veliko vprašanje, težko razmišljamo še o čem drugem. Pa vendar, upamo na boljše čase! Za katere teme gre: vprašanje socialno-kulturnega spola v izobraževanju starejših in vprašanja žensk. Ženskam je pomembnejša kulturna razsežnost izobraževalnih programov,boljšanje lastnega življenja in življenja drugih (True to Age, True to Gender). Numeričnost v izobraževanju malo izobraženih in funkcionalno nizko pismenih starejših in njihova primarna motivacija za učenje (LearnersMot 2), vzpostavljanje mreže izobraženih starejših nad 60 let na temelju umetnosti in v okviru izbrane soseske (Dream Neighbourhood). Kako zadržati osebe nad 45 let na delovnem mestu in pritegniti mlade upokoјence za občasno vračanje na delovno mesto (Vision). Razsvetljeni dejavni starejši potrošniki, prepoznavanje polresnic in kritično mišljenje (TAG). Ples, misleče starejše telo in kognitivne zmožnosti (DOUL). Ustvarjanje medgeneracijskega gibanja itd.

Egon Schiele: Stein na Donavi.
Vir: Neue Galerie

Codanec ali moj osebni zaklad Ulm, marec 2020

Codanec je projekt, ki je že stekel in ga koordinira nemški partner ILEU iz Ulma. Posvečen je izobraževanju starejših iz obdonavskih držav in temu, kar je *njim* dragoceno, tj. njihovim osebnim zakladom nesnovne kulturne dediščine. Popišete in opremite s sliko lahko, kar je nesnovno: tradicijo, navade, festivale, spregovorite lahko o identiteti, družini. Vabljeni k sodelovanju. Dosedanje teme, ki so jih obravnavali študenti iz Slovenije, so družinski obredi, čebele, dvojina itd.

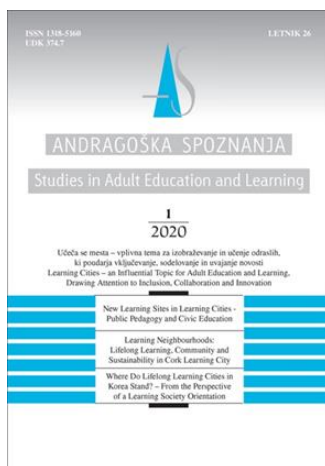
Več o projektu in prijavi: [O PROJEKTU](#)

[OBRAZEC ZA PRIJAVO OSEBNEGA ZAKLADA KULTURNE DEDIŠČINE \(Word dokument\)](#)

Na portalu MojaLeta.si se nabirajo naše kolumne

V časopisih (Dnevnik, Večer) in revijah (Zarja) pišejo študenti študijskega krožka za novinarstvo (mentorica Neva Železnik). Drugi spet pa v času Covid-19 z razmišljanji in razpravo spremljamo nekatera aktualna in preprašujemo druga večna vprašanja. V zadnjih letih portali za starejše dobivajo drugačno, sodobnejšo, bolj kritično podobo. Tudi zato smo vzpostavili sodelovanje s portalom MojaLeta.si. Vrednote mladih novinark in urednic ter naše vrednote so si podobne, zato je pisanje zanje padlo na trdne noge. V rubriki Moje učenje preberite tudi o učenju ruščine na daljavo v času epidemije: <https://mojaleta.si/Rubrika/Moje-ucenje>

Novi znanstveni članek o družbeno angažiranem izobraževanju in ekspanzivnem učenju na SUTŽO

Urbančič, M. in drugi: »Ekspanzivno učenje in raziskovalne prakse na Slovenski univerzi za tretje življenjsko obdobje« v: *Andragoška spoznanja*: <https://doi.org/10.4312/as.26.1.97-114>

Boris Cyrulnik. Vir: Getty

Boris Cyrulnik o času po koncu pandemije. Vse vojne so moralno nepravilne

Borisa Cyrulnika poznamo po delu *Sram* v prevodu Alenke Zgonik, delu, ki je izšlo pri založbi Modrijan. Te dni Borisa Cyrulnika številni po vsem svetu sprašujejo za mnenje, kajti Cyrulnik že trideset let razlaga znanstveni psihološki koncept rezilientnosti, kjer gre za travmo, takšno, ki nas sprva ohromi in nas zlomi, pa se poberemo in gremo dalje, a spremenjeni. Rezilienca ni enkrat, marveč evolutiven proces, ki traja, pri čemer so dejavniki rezilience raznoliki. So nevrološke, psihološke, socio-kulturne narave, pravi Cyrulnik. Pri vsakem od nas bo rezilienca drugačna, odvisno od tega, kaj se nam je dogajalo pred travmo. Tisti, ki so bili ranjeni, prizadeti, zlorabljeni, slabo izobraženi, tisti, ki so živeli na družbenem robu, tem bo težje. Tisti pa, ki so se naužili občutka varovanosti, bodo bolje in hitreje odzivni.

Vse vojne so *moralno nepravilne*. Umirajo otroci in umirajo starci. V vseh preteklih epidemijah, v obsežnih nesrečah se pojavi *hierarhija moralnih vrednot* in celo *hierarhija človeških bitij*. Neznosno je, a tako je! V vsaki vojni je tako! Po vsaki travmi se marsikaj spremeni. Na oblast pridejo druge družbene skupine, sprejemajo se drugačne odločitve, spremeni se, denimo, tudi umetnost. V 18. stoletju je tako bila dolgo v čislju sakralna umetnost, po koncu kuge v Marseillu pa se pojavijo slike vsakdanjih, posvetnih družinskih prizorov, hrane, divjačine, sadja. Cyrulnik poudarja, da je pandemija Covid-19 travma, borba z nevidnim sovražnikom. Proti vidnemu sovražniku se vzdigne organiziran upor, ko gre za nevidnega, kot je korona virus, pa se zgodi, da iščemo krivce, grešne kozle, med tistimi, ki so najmanj močni (stari, drugi narodi, begunci). V najboljšem primeru nam bo pandemija pomagala, da bomo *zaživeli bolje, da bomo manj trošili*, našli drugo pot, sprašujemo pa se, kaj nam bo pomagalo stopiti na to drugo zeleno pot? (povzeto po oddaji Radia-Canada)

Podpiram svojega knjigarnarja

Študenti SUTŽO poročajo o različnih oblikah solidarnosti. Nekateri so v oporo v sobo zaprtim starejšim v domovih pričeli pisati pisma neznanim starejšim, ki nimajo bližnjih. Skupina keramikov je nadaljevala s solidarnostnim delom za prebivalce v azilnem domu. Številni so se pridružili obstoječim oblikam prostovoljstva. Kolegi poročajo o glasbenici, ki igra Bachove preludije v improvizirani kapeli, posnetek v živo pa spremljajo žalujoči v svojem okolju. Če bližnjega človeka ne pospremimo, ostanemo v procesu nezaključenega žalovanja. Globoko v sebi se počutimo krivi, zapuščeni, delamo nerazložljive napake, sprejemamo nerazložljive odločitve, a ne vemo zakaj. Kaznujemo se. Pojavile so se spletne strani, ki združujejo vrtnarije v skupnostno vrtnarjenje. Sprožila se je akcija: *Podpiram svojega knjigarnarja*. Ti vsak dan pripravijo vrečke s knjigami ob plačilu po spletu. V številnih mestih so pričeli s projekcijo filmov na mestna pročelja. Sosedji skupaj gledajo filme z balkona. Tako dobijo občutek, da so v javnosti, da so obdani z drugimi ljudmi in strukturirajo čas, kar je temeljna človekova potreba. Dobijo se vsak dan ob osmih zvečer. Pojavili so se koncerti v skupni izvedbi ljubiteljev in poklicnih glasbenikov.

Nacionalni radio zbira posnetke ljubiteljev in jih lepi v kolaž, ki ga je moč predvajati na nacionalni ravni.

Zakaj ga ne bi posnemali? Fotograf vaščanov v osami

Vir: Le Parisien

V njegovi vasi Ercuis, kjer je dotlej poznal komaj koga, ga vaščani ustavljajo na cesti. V tej vasi, kjer domuje 1600 »duš«, je Dominique Ch., 54, ljubiteljski fotograf, postal »naš fotograf«. Zbira namreč podobe vaščanov v osami. V času, ko mu je vsak dan dovoljeno, da gre na sprehod, s ceste fotografira podobe vaščanov pred njihovimi hišami, vaščanov, ki so doma zaradi virusa korona. Gre za pričevanje o teh posebnih časih. Slike podpiše, doda ime in poklic vaščanov, slika v črno beli tehniki. Župan je obljubil vaščanom, da bo, ko bo mogoče, priredil razstavo njegovih klišejev, ki že zdaj povezujejo prebivalce vasi. Navdih je Dominique morda našel v filmu Visages villages, ki ga je pred smrtjo posnela Agnes Varda (slov. Obrazi vasi).

https://www.imdb.com/video/vi3444423193?playlistId=nmo889513&ref_nm_ov_vi

Priporočamo. Čas je za znanje, umetnost, kulturo

Drama od doma - predvajanje arhivskih posnetkov izbranih uprizoritev SNG Ljubljana

V okviru platforme »Drama od doma« na kanalu SNG Drama Ljubljana na YouTubeu se vrtijo gledališke predstave. Premierno predvajanje je vsak petek in nedeljo ob 20^h, ponovitevno predvajanje pa ob sobotah ali ponedeljkih prav tako ob 20^h. Projekcije posnetkov si je mogoče ogledati le v živo. <https://www.drama.si>

YouTube kanal SNG Maribor: <https://www.sng-mb.si/novice/gledalisce-doma/>

Lutkovno gledališče Ljubljana povezuje: <http://www.lgl.si/si/predstavitveni-video>

Dr. Bogdan Žorž: Kaj lahko kot stari starš dam svojim vnukom - o vnukih in oblikovanju vrednot:

<https://www.youtube.com/watch?v=INEadCA8jr4&index=943&list=UUSXl1vWjkQeot24BKsl32xw>

Chetty's Lullaby (v italijanščini): <https://www.youtube.com/watch?v=jQo5-8gPO-A>

Širimo obzorja, združujemo ljudi

Slovenska univerza za tretje življenjsko obdobje

Če besedilo ni oblikovano in slik ne vidite, pritisnite na Pogled ali View in nato HTML.

Spletne novice slovenskih univerz za tretje življenjsko obdobje ureja Dušana Findeisen.

Če novic ne želite več prejemati, to sporočite na naslov univerza3@siol.net